

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова**

Факультет психології

***ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
УЧАСНИКІВ КРУГЛОГО СТОЛУ***

**«МОВА: ПСИХІЧНІ, СОЦІАЛЬНІ ТА
СОЦІОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ»**

УДК 159.9 (043.2)

ББК 88.4я43

М 54

Рецензенти:

Ханецька Т.І. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психосоматики та психологічної реабілітації Факультету психології НПУ імені М. П. Драгоманова;

Омельченко М.Я. – кандидат психологічних наук, провідний науковий співробітник лабораторії консультативної психології та психотерапії Інституту психології імені Г.С. Костюка.

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету психології
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
(протокол № 7 від 31 січня 2020 р.).

Мова: психічні, соціальні та соціокультурні аспекти: збірник наукових праць учасників круглого столу (11 листопада 2019 року, м. Київ) [Електронне видання] / Ред. колегія: Вольнова Л.М., Отич Д.Д., Чевельча Т.Р.; за заг. ред. доц. Вольнової Л.М. – Київ, 2020. – 45 с.

Збірник містить тези доповідей учасників круглого столу «Мова: психічні, соціальні та соціокультурні аспекти». Він охоплює проблемні питання, що стосуються мови як чинника особистісного становлення, вікових аспектів розвитку мовлення, комунікативних засобів психологічного впливу, а також ролі вербальних методів у практичній роботі педагога та психолога.

© Колектив авторів, 2020

© НПУ імені М.П.Драгоманова, 2020

ЗМІСТ

Богдан Людмила Миколаївна – Сучасні тенденції навчально-виховної комунікації вчителя початкової школи при реалізації концепції "Нова українська школа"

- 6 -

Бондар Анастасія Сергіївна – Невербальна комунікація у практичній роботі психолога

- 8 -

Волинська Світлана Григорівна – Інформаційно-комунікаційні технології навчання учнів початкової школи в умовах НУШ

- 10 -

Вольнова Леся Миколаївна – Соціальні мережі як специфічне комунікативне середовище

- 12 -

Григоренко Злата Максимівна – Соціально-економічний статус сім'ї як чинник впливу на розвиток мовлення дитини

- 14 -

Гурба Аліна Андріївна – Психологічні бар'єри міжособистісного спілкування у підлітковому віці

- 16 -

Карабардін Андрій Валерійович – Мова як складова ідеології нації

- 17 -

Криворука Єлізавета Вікторівна – Особливості застосування моделі ненасильницького спілкування в психологічній реабілітації дітей, які зазнали впливу війни

- 19 -

Кушмирук Євгенія Сергіївна – Ігрові техніки як засіб розвитку професійного мовлення психолога

- 21 -

Михайленко Катерина Олегівна – Методи роботи психолога-реабілітолога з дітьми із посттравматичним стресовим розладом

- 23 -

Молочко Ярослав Анатолійович – Психологічні особливості навіювання та переконання у комунікативному процесі

- 25 -

Мухоїд Ярослава Олександрівна – Мовленнєві особливості психологічного впливу на особистість клієнта

- 27 -

Папіна Юлія Олегівна – Особливості розвитку мовлення дітей з розладами аутистичного спектру дошкільного віку

- 29 -

Підопригора Ярослава Сергіївна – Блогерство як засіб комунікації та механізм впливу на користувачів Інтернет-мережі

- 31 -

Позняк Тетяна Вікторівна – Особливості формування системи комунікації в навчально-виховному процесі початкової школи на етапі впровадження концепції НУШ

- 33 -

Сокур Дарія Сергіївна – Особливості міжособистісного спілкування підлітків з адиктивною поведінкою

- 35 -

Ціхоцька Тетяна Олексіївна – Особливості формування комунікативних вмінь у дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку

- 37 -

Чевельча Тетяна Романівна – Особливості спілкування українських підлітків сленгом

- 39 -

Чевельча Тетяна Романівна – Специфіка роботи психолога-реабілітолога з дітьми, які пережили віртуальне насильство

- 41 -

Щербій Вікторія Володимирівна – Особливості психологічного впливу на масову свідомість

- 43 -

класів в умовах інформаційно-комунікаційного педагогічного середовища: Монографія. – Херсон: Айлант, 2007. – 200 с.

Вольнова Леся Миколаївна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри психосоматики та психологічної реабілітації
НПУ імені М.П. Драгоманова

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК СПЕЦИФІЧНЕ КОМУНІКАТИВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

Потреба у спілкуванні є первинною потребою особистості. На сьогодні технічний розвиток надав можливість спілкуватися індивідам один із одним навіть на великій відстані. У режимі он-лайн можливо з'єднати будь-яких людей з будь-якого місця на планеті, для такого спілкування і слугують соціальні мережі. Вони не є єдиним методом віртуального спілкування, проте, зважаючи на багатофункціональність та активність використання, займають перші позиції.

Дослідники (О. М. Арестова, О. Є. Баранов, С.А.Фалкіна та ін.) виходять із того, що соціальні мережі є новим етапом у розвитку зовнішніх засобів інтелектуальної діяльності, пізнання і спілкування. Вони наголошують, що найбільш активно до спілкування в соціальних мережах долучаються молоді люди, вбачаючи в цьому один із найкращих способів отримання інформації в процесі соціалізації.

Найбільш узагальненим, на нашу думку, можна вважати тлумачення, подане на порталі «Вікіпедія», де під *соціальною мережею* розуміється соціальна структура, утворена індивідами або організаціями, яка відображає розмаїття зв'язків між ними через різноманітні соціальні відносини, починаючи із випадкових знайомств і закінчуючи тісними родинними зв'язками [2]. Одна з прикметних рис соціальних мереж – система друзів і груп. Наразі існує понад 200 сайтів з можливостями організації соціальних мереж. Тут на основі спільності інтересів утворюються численні віртуальні групи, у яких складається своя внутрішня соціальна ієрархія, з'являються формальні і неформальні лідери; йде процес створення особливої субкультури.

І. О. Стріха на основі вивчення особливостей комунікативної сфери осіб, які користуються соціальними мережами, визначив базові можливості цих мереж: 1) самопрезентація – створення індивідуальних профілів з інформацією про зовнішність, соціальний статус, настрій, думки, погляди, компетентність, захоплення та ін.; 2) взаємодія користувачів на особистісному, діловому, формальному рівнях з допомогою перегляду профілів один одного, внутрішньої пошти, коментарів тощо; 3) досягнення спільної мети шляхом кооперації через пошук нових друзів, ведення

групового блогу тощо; 4) обмін чи накопичення ресурсів (текстів, відео- та аудіозаписів, фотографій, картинок, посилань на сайти тощо) [3, с.176]. При цьому, як підкреслює Ю. Римашевський, віртуальне середовище стає своєрідним аналогом середовища реального, впливаючи на особистісні характеристики юних користувачів, породжуючи відповідну мотивацію поведінки, обрання засобів досягнення цілей (у тому числі протиправних) [1].

Інтернет – не стільки інформаційне, скільки «само ідентифікаційне» середовище, а віртуальні самопрезентації наділяються перебільшеними, дуже виразними атрибутами сили, могутності, краси й т.д. У віртуальній комунікації індивід отримує можливість «утекти із власного тіла», приховавши чи змінивши свої стать, вік, соціальний статус, етнічну приналежність, зовнішню привабливість. Спілкування у соціальних мережах є більш розкутим, оскільки тут знімається вплив соціальної бажаності. Однак відсутність зовнішнього контролю створює можливість для вияву недопустимих у соціумі агресивних чи деструктивних тенденцій; вираження витіснених сексуальних бажань; висловлення поглядів, які в реальності приховуються навіть від найближчих людей.

Отже, підсумовуючи, можна констатувати, що спілкування в соціальних мережах дозволяє молоді задовольнити низку потреб, зокрема: бути в товаристві інших людей, спілкуватися з ними, проявляючи дружбу чи любов; почуватися приналежним до товариства собі подібних; налагоджувати емоційні зв'язки з іншими людьми, що характеризуються взаємним прийняттям; встановлювати соціальні контакти, приєднуючись до різних соціальних груп (у т.ч. з людьми незнайомими або малознайомими); надавати допомогу, підтримку кому-небудь, і у зворотному порядку отримувати їх від іншого індивіда.

Література:

1. Римашевський Ю. Віртуалізація молоді як соціально-психологічний феномен сучасності [Електронний ресурс] // Незалежний культурологічний часопис «І». – 2007. – Число 46. – URI : <http://www.ji.lviv.ua/n46texts/rymashevskyj.htm>
2. Соціальна мережа [Електронний ресурс] // Вікіпедія – вільна енциклопедія. – URL : http://uk.wikipedia.org/wiki/Соціальна_мережа
3. Стріха І. О. Особливості комунікативної сфери осіб, які активно користуються соціальними мережами // Наука і молодь. Гуманітарна серія. №11-12 (2012). – С.175-178.